

Bruselj, 27.7.2023
COM(2023) 464 final

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

34. letno poročilo o zaščiti finančnih interesov Evropske unije in boju proti goljufijam – 2022

{SWD(2023) 272 final} - {SWD(2023) 273 final} - {SWD(2023) 274 final} -
{SWD(2023) 275 final} - {SWD(2023) 276 final}

Kazalo

1.	Uvod	4
2.	Poudarek na ključnih ukrepih na ravni EU	4
2.1.	Prenovitev finančne uredbe.....	4
2.2.	Izvajanje nacionalnega načrta za okrevanje in odpornost	5
2.3.	Prenos direktive o zaščiti finančnih interesov – stanje	6
2.4.	Revizija akcijskega načrta, priloženega strategiji Komisije za boj proti goljufijam	7
2.5.	Program Unije za boj proti goljufijam	7
2.6.	Programi EU na področju carinskih zadev in obdavčenja	7
2.6.1.	Program Fiscalis.....	7
2.6.2.	Program Carina	8
2.6.3.	Instrument za finančno podporo za opremo za carinske kontrole	8
2.7.	Resolucija Evropskega parlamenta o poročilu PIF za leto 2021	8
2.8.	Druge pobude.....	9
2.8.1.	Določbe o boju proti goljufijam v mednarodnih sporazumih	9
2.8.2.	Drugi akcijski načrt za boj proti nezakoniti trgovini s tobačnimi izdelki.....	9
2.8.3.	Preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma	10
3.	Ukrepi držav članic za zaščito finančnih interesov EU.....	10
3.1.	Nacionalne strategije za boj proti goljufijam	10
3.2.	Ukrepi za boj proti goljufijam, sprejeti na nacionalni ravni.....	11
3.3.	Izvajanje priporočil Komisije državam članicam iz leta 2021	14
4.	Boj proti nepravilnostim, goljufijam, korupciji, nasprotju interesov, ki škodi proračunu EU.....	15
4.1.	Splošni pregled	15
4.1.1.	Preiskava urada OLAF.....	16
4.1.2.	Preiskave EJT.....	16
4.2.	Prihodki – tradicionalna lastna sredstva.....	17
4.3.	Odhodki	18
4.3.1.	Kmetijstvo.....	18
4.3.2.	Kohezijska politika	20
4.3.3.	Druga proračunska področja	21
4.4.	Organizirani kriminal, korupcija in nasprotje interesov.....	21
5.	Sklepne ugotovitve in priporočila	22
5.1.	Razumevanje goljufij za učinkovitejši boj proti njim	22
5.2.	Inovacije v boju proti goljufijam: utemeljitev digitalizacije	23
5.3.	Izboljšanje upravljanja boja proti goljufijam	23

POVZETEK

Komisija v sodelovanju z državami članicami EU v skladu z obveznostjo iz člena 325(5) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) Evropskemu parlamentu (EP) in Svetu vsako leto predloži poročilo o ukrepih, ki so bili sprejeti zaradi izvajanja navedenega člena (v nadaljnjem besedilu: poročilo PIF). Evropski parlament na podlagi navedenega poročila sprejme letni predlog resolucije o zaščiti finančnih interesov EU in boju proti goljufijam.

V poročilu PIF za leto 2022 so izpostavljeni ukrepi na ravni EU in na nacionalni ravni za krepitev zaščite finančnih interesov Unije.

Izvajanje nacionalnih načrtov za okrepanje in odpornost je zdaj v polnem teku in Komisija je sprejela več ukrepov za zagotovitev njihovega pravilnega izvajanja. Potekajo zlasti systemske revizije, osredotočene na zaščito finančnih interesov EU, v katerih se izpostavljajo dobre prakse in ugotavljajo pomanjkljivosti, ki jih je treba odpraviti.

Program Unije za boj proti goljufijam se izvaja drugo leto, pri čemer financira pobude po vsej EU za krepitev boja proti goljufijam ter podpira vzdrževanje in razvoj orodij IT, ki podpirajo pravno pomoč pri carinskih zadevah in poročanje o nepravilnostih.

Predlagana prenovitev finančne uredbe se osredotoča na povečanje preglednosti pri uporabi sredstev EU in krepitev digitalizacije v boju proti goljufijam, ki jim škodijo. Digitalizacija boja proti goljufijam je tudi eden od poudarkov revizije akcijskega načrta, priloženega strategiji Komisije za boj proti goljufijam, ki se je začela izvajati leta 2022.

Države članice so po postopkih Komisije za ugotavljanje kršitev, ki jih je začela v zvezi z nepravilnim prenosom direktive o zaščiti finančnih interesov, sprejele korektivne ukrepe. Večina navedenih ukrepov naj bi se zaključila v prihodnjih mesecih.

24 držav članic ima vzpostavljeno strategijo za okrepitev zaščite finančnih interesov EU ali pa jo zaključujejo. Te strategije se razlikujejo glede na področje uporabe in poudarek, vendar je najpogostejši pristop sprejetje nacionalne strategije za boj proti goljufijam.

Države članice so večinoma tudi upoštevale priporočila Komisije za okrepitev analize tveganja in digitalizacije v boju proti goljufijam.

V zvezi s preiskavami goljufij, korupcije, nasprotja interesov in drugimi nepravilnostmi, ki škodijo finančnim interesom EU, imata Evropski urad za boj proti goljufijam in Evropsko javno tožilstvo pomembno vlogo v splošni strukturi EU za boj proti goljufijam. Število nepravilnosti, ki pomenijo goljufijo, in nepravilnosti, ki ne pomenijo goljufije, ki so jih sporočile države članice na področjih carinskih zadev in deljenega upravljanja, se je v primerjavi z letom 2021 rahlo povečalo, njihove finančne posledice pa so se zmanjšale. V poročilu so na podlagi analize navedenih podatkov izpostavljena glavna ogrožena območja v zvezi s carinskimi zadevami ter kmetijsko in kohezijsko politiko.

Odkrivanje sumov goljufije in njihovo sporočanje ter nadaljnje ukrepanje v zvezi z njimi se lahko še bistveno izboljšajo. Med državami članicami so še vedno opazne razlike. Države članice z nizko pojavnostjo goljufij bi morale vlagati v analizo tveganja za goljufije, da bi ocenile, koliko je nizka raven odkrivanja posledica resnično nizke ravni goljufij ali sistemskih pomanjkljivosti v sistemih za odkrivanje ali poročanje.

Digitalizacija boja proti goljufijam mora biti v središču strategij za boj proti goljufijam. To je hkrati sredstvo in grožnja, saj tudi goljufi čedalje pogosteje uporabljajo in izkoriščajo nove tehnologije za kazniva dejanja. Države članice bi morale zagotoviti vključenost digitalizacije boja proti goljufijam v svoje nacionalne strategije za boj proti goljufijam. Komisija državam članicam, ki še niso sprejele nacionalne strategije za boj proti goljufijam, ponovno priporoča, naj to storijo.

SEZNAM KRATIC

AFCOS	služba za usklajevanje boja proti goljufijam
AFIS	informatijski sistem za boj proti goljufijam
AMIF	Sklad za azil, migracije in vključevanje
AML	preprečevanje pranja denarja
BOI	zavezujoče informacije o poreklu
CAFS	strategija Komisije za boj proti goljufijam
SKP	skupna kmetijska politika
CCEI	instrument za finančno podporo za opremo za carinske kontrole
CRMS	skupni carinski sistem za obvladovanje tveganja
EDES	sistem za zgodnje odkrivanje in izključitev
EP	Evropski parlament
EJT	Evropsko javno tožilstvo
ESIF	evropski strukturni in investicijski skladi
EU	Evropska unija
FEAD	Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim
FU	finančna uredba
BDP	bruto domači proizvod
IMS	sistem za upravljanje nepravilnosti
IPA	instrument za predpristopno pomoč
JCO	skupna carinska operacija
MAA	medsebojna upravna pomoč
VFO	večletni finančni okvir
NAFS	nacionalne strategije za boj proti goljufijam
OLAF	Evropski urad za boj proti goljufijam
PIF	zaščita finančnih interesov EU
RRF	mehanizem za okrevanje in odpornost
RTRI	raziskave, tehnološki razvoj in inovacije
TEN	vseevropsko omrežje
PDEU	Pogodba o delovanju Evropske unije
TOR	tradicionalna lastna sredstva
UAFP	program Unije za boj proti goljufijam
DDV	davek na dodano vrednost

1. UVOD

Proračun EU za leto 2022 je znašal približno 170,6 milijarde EUR, kar je približno 1 % bruto domačega proizvoda (BDP) EU. Proračun večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 znaša 1 074,3 milijarde EUR. Dodatna sredstva so zagotovljena iz svežnja EU za gospodarsko okrevanje po pandemiji COVID-19 Next Generation EU, ki zagotavlja predvideno porabo 750 milijard EUR med letoma 2021 in 2026.

EU s temi sredstvi financira svoje politike ter spodbuja svoje cilje in vrednote.

Države članice EU upravljajo največji delež odhodkov EU in pobirajo tradicionalna lastna sredstva, predvsem carinske dajatve.

EU in njene države članice v skladu s [členom 325](#) Pogodbe o delovanju EU (PDEU) preprečujejo goljufije in druga protipravna ravnanja, ki škodijo finančnim interesom EU¹. Komisija v sodelovanju z državami članicami EU v skladu s členom 325(5) PDEU Evropskemu parlamentu (EP) in Svetu vsako leto predloži poročilo o ukrepih, sprejetih zaradi izvajanja navedenega člena. To poročilo, ki se imenuje tudi poročilo PIF (zaščita finančnih interesov EU), izpolnjuje navedeno obveznost za leto 2022. Poročilo je priloženih pet delovnih dokumentov².

Polje 1: Metodološki pristop

Vse opredelitve, ki se uporabljajo, so navedene v poljih 1, 2 in 3 [poročila PIF 2021](#).

Poročilo PIF za leto 2022 se osredotoča na ključne pobude na ravni EU in na nacionalni ravni. V digitalni različici so zagotovljene dodatne informacije prek hiperpovezav in vgrajene dodatne vsebine.

Oddelek 2 poročila se osredotoča na ukrepe na ravni EU, oddelek 3 pa zajema ukrepe, sprejete na nacionalni ravni. V oddelku 4 so predstavljeni podatki in glavne analitične ugotovitve, ki se nanašajo na boj proti goljufijam, korupciji, nasprotju interesov in drugim nepravilnostim, ki škodijo proračunu EU. V oddelku 5 se poročilo zaključuje s sklepi in priporočili.

2. POUDAREK NA KLJUČNIH UKREPIH NA RAVNI EU

Ta oddelek poročila se osredotoča na glavni napredek v zvezi s ključnimi pobudami politike in zakonodajnimi pobudami na ravni EU za zaščito finančnih interesov EU. Ta seznam ni izčrpen.

2.1. Prenovitev finančne uredbe

Glavni razlog za revizijo finančne uredbe (FU)³ je njena uskladitev s svežnjem večletnega finančnega okvira (VFO), ki bi zagotovila vključenost vseh splošnih finančnih pravil v enoten

¹ Člen 310(6) PDEU.

² Poročilo PIF je priloženih pet delovnih dokumentov služb Komisije:

- a) Statistična ocena nepravilnosti, sporočenih za lastna sredstva, naravne vire, kohezijsko politiko, predpristopno pomoč in neposredne odhodke v letu 2022;
- b) Ukrepi, ki so jih države članice sprejele za zaščito finančnih interesov EU v letu 2022;
- c) Upoštevanje priporočil na podlagi poročila Komisije o zaščiti finančnih interesov EU in boju proti goljufijam – 2021;
- d) Evropski program za boj proti goljufijam – izvajanje leta 2022;
- e) Sistem za zgodnje odkrivanje in izključitev (EDES) – posebna komisija iz člena 143 finančne uredbe.

³ COM(2022) 223 final z dne 16. maja 2022.

pravilnik ter tako omogočila večjo pravno varnost za institucije EU in prejemnike sredstev. V zvezi z zaščito finančnih interesov EU namerava Komisija s ciljno usmerjeno spremembo uredbe FU dodatno izboljšati: (i) način zagotavljanja informacij javnosti glede načina uporabe proračuna EU in prejemnikov sredstva EU ter (ii) zaščito proračuna EU pred nepravilnostmi, goljufijami, korupcijo in nasprotji interesov.

V zvezi s prvim ciljem se v predlogu od držav članic in drugih organov, ki izvršujejo proračun EU v vseh oblikah upravljanja, zahteva, da Komisiji enkrat letno zagotovijo informacije o prejemnikih sredstev EU, pri čemer vključijo edinstvene identifikatorje, če so prejemniki pravne osebe. Komisija bi te informacije dopolnila z razpoložljivimi informacijami o neposrednem upravljanju ter bi bila odgovorna za konsolidacijo, centralizacijo in objavo informacij v podatkovni zbirki na enem samem spletišču, ki bi bilo izboljšana različica **sistema finančne preglednosti** in bi zajemalo vse oblike upravljanja. Pravice upravičencev v zvezi z njihovim zasebnim življenjem in osebnimi podatki bodo še naprej zaščitene⁴.

Drugi cilj se bo zasledoval na tri načine. Prvič, Komisija predlaga **obvezno uporabo enega integriranega informacijskega sistema IT** za rudarjenje podatkov in ocenjevanje tveganja. Drugič, Komisija predlaga tudi **razširitev področja uporabe in povečanje učinkovitosti sistema za zgodnje odkrivanje in izključitev** (EDES)⁵ ter njegovo okrepitev z boljšim ciljnim usmerjanjem njegove uporabe na sklade v okviru deljenega in neposrednega upravljanja (na primer v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost). Komisija predlaga tudi, da se za povezane subjekte in/ali dejanske lastnike primarnega izključenega subjekta omogoči izključitev iz sodelovanja na javnih razpisih in posledično iz pridobivanja sredstev EU. Kot razlog za izključitev so dodani zavrnitev sodelovanja pri preiskavah, preverjanjih ali revizijah, ki jih izvajajo odredbodajalec, Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF), Evropsko javno tožilstvo (EJT) ali Računsko sodišče, ter spodbujanje sovraštva ali diskriminacije. Tretjič, predlagane spremembe finančne uredbe bodo, če jih bo sozakonodajalec potrdil, **povečale učinkovitost in kakovost kontrol in revizij s pomočjo digitalizacije in nastajajočih tehnologij**, kot so strojno učenje, robotska avtomatizacija procesov in umetna inteligenca. Digitalizacija boja proti goljufijam je tudi tema pri reviziji akcijskega načrta, priloženega strategiji Komisije za boj proti goljufijam (CAFS), ki se je začela izvajati leta 2023⁶.

2.2. Izvajanje nacionalnega načrta za okrevanje in odpornost

Mehanizem za okrevanje in odpornost (RRF) podpira izvajanje reform in naložb, navedenih v nacionalnih načrtih za okrevanje in odpornost. Uredba o mehanizmu za okrevanje in odpornost določa, da morajo države članice sprejeti vse ustrezne ukrepe za zaščito finančnih interesov Unije ter zagotovitev skladnosti uporabe sredstev z veljavnim pravom EU in nacionalnim pravom. Države članice morajo zato vzpostaviti učinkovite in uspešne sisteme kontrol ter zagotoviti skladnost z vso ustrezno nacionalno in evropsko zakonodajo, vključno s pravili o javnem

---

⁴ V skladu z Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1) in Uredbo (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 45/2001 in Sklepa št. 1247/2002/ES (UL L 295, 21.11.2018, str. 39).

⁵ Za podroben pregled odločitev, ki jih je komisija sprejela leta 2022, glej dokument „Sistem za zgodnje odkrivanje in izključitev (EDES) – posebna komisija iz člena 143 finančne uredbe“, ki je priložen k temu poročilu.

⁶ Glej oddelek 2.4.

naročanju in državni pomoči. Države članice so odgovorne, da zagotovijo, da so ta sredstva zaščitena pred goljufijami, korupcijo, nasprotjem interesov (ki so opredeljeni kot „večje nepravilnosti“) in dvojnim financiranjem⁷.

Komisija je te sisteme kontrol ocenila pred odobritvijo načrtov, potem pa izvaja revizije sistemov⁸.

V revizijski strategiji Komisije so določene te revizije sistemov upravljanja in kontrol vseh držav članic Komisija je leta 2022 izvedla 16 revizij sistemov za zaščito finančnih interesov EU⁹.

Te revizije sistemov vključujejo 16 usklajevalnih organov in 48 organov izvršilne oblasti, kot so ministrstva in agencije. Do konca leta 2023 se bodo vse države članice revidirale vsaj enkrat. V prvem četrtletju 2023 je bilo opravljenih pet revizijskih nalog. Revidirani organi so bili izbrani na podlagi ocene tveganja.

Komisija je na podlagi sedanjega revizijskega dela ugotovila razlike v načinu, kako različni revidirani organi izvršilne oblasti in usklajevalni organi izvajajo sisteme notranje kontrole.

V revizijah mehanizma RRF so bile pri nekaterih organih izvršilne oblasti ugotovljene dobre prakse, kot so ocena tveganja v zvezi z osebjem na občutljivih delovnih mestih, postopki za odkrivanje morebitnih goljufij in korupcije, zlasti uporaba orodij za podatkovno rudarjenje, postopki za odkrivanje morebitnih nasprotij interesov in postopki za preverjanje morebitnega dvojnega financiranja pred odločitvijo o dodelitvi nepovratnih sredstev.

Glavne ugotovljene težave se nanašajo na nezadostno usklajevanje/nadzor usklajevalnih organov, nepopolne strategije za boj proti goljufijam, manjkajoče elemente v ocenah tveganja za goljufije, potrebo po izboljšanju predhodnih kontrol za preprečevanje nasprotij interesov, nizko udeležbo v dejavnostih usposabljanja za ozaveščanje o goljufijah in pomanjkljivosti pri sporočanju nepravilnosti uradu OLAF za morebitno preiskavo. Komisija izdaja priporočila, države članice pa so se strinjale z roki za izvedbo, da bi rešile navedene težave.

2.3. Prenos direktive o zaščiti finančnih interesov – stanje

5. julija 2017 je bila sprejeta Direktiva (EU) 2017/1371 o boju proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, z uporabo kazenskega prava (v nadaljnjem besedilu: direktiva o zaščiti finančnih interesov)¹⁰. Rok za prenos Direktive se je iztekel 6. julija 2019. Komisija je sprejela ukrepe za obravnavo nerešenih vprašanj glede skladnosti v nekaterih državah članicah¹¹.

Do konca leta 2022¹² so bili zaradi nepravilnega prenosa Direktive zoper 18 držav članic uvedeni postopki za ugotavljanje prekrškov.

---

⁷ Europol, urad OLAF, EJT, Eurojust in 21 držav članic so leta 2021 združili moči v okviru Operacije SENTINEL za pripravo na pričakovani val goljufij, ki škodijo sredstvom za okrevanje. Za več podrobnosti glej [poročilo PIF za leto 2021, kratek pregled 11, str. 28](#).

⁸ V zvezi z oceno načrtov glej [poročilo PIF za leto 2021, oddelek 5.3](#).

⁹ Španija, Slovaška, Estonija, Danska, Grčija, Češka, Italija, Litva, Malta, Slovenija, Bolgarija, Ciper, Finska, Irska, Latvija in Poljska.

¹⁰ Direktiva (EU) 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2017 o boju proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, z uporabo kazenskega prava (UL L 198, 28.7.2017, str. 29).

¹¹ Glej [oddelek 5.1 poročila PIF za leto 2021](#).

¹² Komisija je 10. junija 2023 proti 20 državam članicam začela postopke za ugotavljanje kršitev zaradi nepravilnega prenosa Direktive. Dva od teh 20 postopkov sta se leta 2023 začela (zoper Bolgarijo in Poljsko), eden je bil zaključen (zoper Češko), v drugem primeru (zoper Finsko) pa se je Komisija

Poleg Češke, za katero se je postopek za ugotavljanje kršitev zaključil leta 2022, so številne od teh držav pričakovale, da bodo direktivo o zaščiti finančnih interesov v celoti spoštovale v prihodnjih mesecih.

2.4. Revizija akcijskega načrta, priloženega strategiji Komisije za boj proti goljufijam

Sedanja strategije CAFS, sprejeta leta 2019, naj bi dodatno izboljšala preprečevanje, odkrivanje in kaznovanje goljufij ter zagotovila okvir za stalna prizadevanja Komisije za nižjo raven goljufij zoper proračun EU. Priložen ji je akcijski načrt s 63 ukrepi, naslovljenimi na Komisijo, od katerih jih je bilo 60 dokončanih do konca leta 2022 (ali se še izvajajo, če so stalni). Za zagotovitev nadaljnjih prizadevanj Komisije za boj proti goljufijam in obravnavo novih izzivov je urad OLAF leta 2022 začel priprave na revizijo akcijskega načrta.

2.5. Program Unije za boj proti goljufijam

Program Unije za boj proti goljufijam s proračunom 181 milijonov EUR za obdobje 2021–2027 zagotavlja finančno podporo za zaščito finančnih interesov EU s strani držav članic, za organizacijo medsebojne upravne pomoči ter sodelovanja v carinskih in kmetijskih zadevah (komponenta AFIS) ter za razvoj in vzdrževanje sistema za upravljanje nepravilnosti za poročanje držav članic o nepravilnostih.

S sklepom o financiranju za leto 2022 je bilo komponenti Hercule dodeljenih 15,4 milijona EUR, komponenti AFIS 9 milijonov EUR, komponenti sistema za upravljanje nepravilnosti pa približno 1 milijon EUR. Razpoložljiva sredstva so bila v letu 2022 uspešno uporabljena z uporabo različnih razpoložljivih finančnih instrumentov:

- objavljena in ocenjena sta bila dva razpisa za zbiranje predlogov, pri čemer so bila organom držav članic, univerzam in raziskovalnim inštitutom v 38 primerih dodeljena nepovratna sredstva;
- program je financiral tudi različne dejavnosti v korist organov držav članic, kot so specializirano usposabljanje za forenzike in analitike ter dostop do komercialnih podatkovnih zbirk;
- s Skupnim raziskovalnim središčem so bili sklenjeni upravni dogovori, ki zagotavljajo specializirano analitično podporo za raziskave o novih metodah za ugotavljanje morebitnih carinskih goljufij in v okviru katerih se po potrebi razvijajo povezana orodja IT za organe držav članic (npr. orodje za samodejno spremljanje, analitika prevoza zabožnikov in analize v zvezi s tobakom).

2.6. Programi EU na področju carinskih zadev in obdavčenja

2.6.1. Program Fiscalis

Cilj programa Fiscalis je podpreti davčne organe za izboljšanje delovanja notranjega trga, spodbujanje konkurenčnosti, boj proti davčnim goljufijam, davčnim utajam in izogibanju davkom ter boljše pobiranje davkov in tako pomagati pri zaščiti finančnih interesov držav članic in

---

odločila, da pošlje obrazloženo mnenje. Za preostalih 16 držav (Belgija, Ciper, Estonija, Grčija, Španija, Hrvaška, Madžarska, Luksemburg, Latvija, Malta, Nizozemska, Portugalska, Romunija, Švedska, Slovenija in Slovaška) je Komisija v postopku ocenjevanja odgovorov na uradne opomine, ki jih je prejela od držav članic.

davkoplačevalcev. Program podpira ustrezne organe pri izvrševanju zakonodaje EU na področju obdavčitve z zagotavljanjem izmenjave informacij, podporo upravnemu sodelovanju ter pomočjo pri zmanjšanju upravnega bremena davčnih organov in po potrebi stroškov izpolnjevanj obveznosti za davkoplačevalce.

Leta 2022 so se še naprej izvajale dejavnosti v okviru programa Fiscalis na področju obdavčitve, tudi v zvezi z digitalnim prehodom. Program je na primer financiral dejavnosti, ki podpirajo samodejno izmenjavo informacij, kar davčnim upravam omogoča krepitev zmogljivosti za boj proti davčnim goljufijam, davčnim utajam in agresivnemu davčnemu načrtovanju.

2.6.2. Program Carina

Program EU Carina podpira razvoj in delovanje centralnih sistemov IT za carino v Evropski uniji. Cilj tega programa je zaščititi finančne in gospodarske interese EU in njenih držav članic.

Leta 2022 so se še naprej izvajale dejavnosti v okviru programa Carina v skladu s prednostnimi nalogami politike Unije, zlasti v zvezi z digitalnim in zelenim prehodom, ter z namenom podpore nemotenemu delovanju carinske unije. V zvezi s sistemi IT je leta 2022 začel delovati carinski sistem za obvladovanje tveganja 2 (CRMS), ki omogoča izmenjavo informacij o tveganju med carinskimi upravami držav članic v realnem času, kar omogoča velike izboljšave pri izmenjavi informacij o tveganju in komunikaciji med strokovnjaki držav članic, ki se ukvarjajo s tveganji in obvladovanjem tveganj.

2.6.3. Instrument za finančno podporo za opremo za carinske kontrole

Instrument za finančno podporo za opremo za carinske kontrole (CCEI) podpira nakup, vzdrževanje in posodobitev opreme za carinski nadzor za neinvazivne preglede, odkrivanje skritih predmetov na ljudeh, zaznavanje sevanja, odkrivanje nuklidov, analizo vzorcev v laboratorijih, vzorčenje in analizo vzorcev na terenu, skupaj z ročnimi iskalnimi orodji in drugimi vrstami inovativne neinvazivne tehnološke opreme za odkrivanje.

Leta 2022 je bilo z nepovratnimi sredstvi, odobrenimi v okviru prvega večletnega delovnega programa CCEI, dodeljenih 273,5 milijona EUR sredstev EU za sofinanciranje nakupa, vzdrževanja in posodobitve najsodobnejše opreme za carinski nadzor na mejnih prehodih in v carinskih laboratorijih po vsej Uniji.

2.7. Resolucija Evropskega parlamenta o poročilu PIF za leto 2021

Evropski parlament je 19. januarja 2023 sprejel resolucijo o zaščiti finančnih interesov EU za leto 2021¹³.

V resoluciji so se pozdravila prizadevanja Komisije za zaščito finančnih interesov EU in priporočilo se je nadaljnje ukrepanje na različnih področjih, povezanih z bojem proti goljufijam. V resoluciji je navedeno, da bi moral imeti Parlament pomembno vlogo pri upravljanju mehanizma RRF, in pozvalo se je h krepitevi digitalizacije, interoperabilnosti podatkovnih sistemov ter uskladitvi spremljanja in poročanja v EU. Parlament je izpostavil velike grožnje proračunu EU, kot sta čezmejni organizirani kriminal in korupcija. Komisijo je tudi pozval, naj predstavi predlog za ustanovitev medinstitucionalnega organa za etiko, okrepi mehanizme notranje kontrole in uvede obdobje mirovanja za boj proti pojavu vrtljivih vrat. Parlament je poudaril vlogo urada OLAF, Evropskega javnega tožilstva, Eurojusta in Europola v boju proti

---

¹³ Dokumentacija postopka: [2022/2152\(INI\)](#).

goljufijam in korupciji ter ponovno pozval, naj se jim zagotovijo ustrezna sredstva. Parlament je Komisijo pozval, naj sprejme potrebne ukrepe za zagotovitev učinkovitega prenosa direktive o zaščiti finančnih interesov, Direktive (EU) 2018/843 (v nadaljnjem besedilu: peta direktiva o preprečevanju pranja denarja)¹⁴ in Direktive (EU) 2019/1937 (v nadaljnjem besedilu: direktiva o zaščiti žvižgačev)¹⁵. Parlament je poudaril, da bi bilo treba sredstva, porabljena v državah nečlanicah EU, bolje nadzorovati.

Kratek pregled 1 – Odgovor Komisije na resolucijo EP

Komisija je že sprejela ukrepe na več področjih, ki jih zajema resolucija. Namen predlagane prenovitve finančne uredbe¹⁶ je okrepiti zaščito finančnih interesov EU, tudi z digitalizacijo boja proti goljufijam. Kot je napovedala predsednica von der Leyen¹⁷, je Komisija pred kratkim predstavila celovit protikorupcijski sveženj¹⁸, katerega cilj je preprečevati korupcijo ter vzpostaviti kulturo integritete, uskladiti opredelitev kaznivih dejanj, zvišati raven kazenskih sankcij ter zagotavljati učinkovite preiskave in pregon korupcije (tudi v zvezi z zaščito finančnih interesov EU). Komisija je predložila predlog¹⁹ skupnega sporazuma za ustanovitev medinstitucionalnega organa za etiko. Evropsko javno tožilstvo je prejelo dodatno osebje za spopadanje s povečanim obsegom dela. Urad OLAF bo leta 2023 izvedel kartiranje služb za usklajevanje boja proti goljufijam (AFCOS), da bi ocenil, ali so za njihovo okrepitev potrebni nadaljnji ukrepi in kateri²⁰.

2.8. Druge pobude

2.8.1. Določbe o boju proti goljufijam v mednarodnih sporazumih

Ustrezne določbe za boj proti goljufijam v mednarodnih sporazumih, ki jih EU sklene s svojimi trgovinskimi partnerji, bistveno prispevajo k zaščiti finančnih interesov EU. Komisija se je leta 2022 pogajala o določbah o medsebojni upravni pomoči in učinkovitih ukrepih za boj proti goljufijam v štirih mednarodnih sporazumih²¹.

2.8.2. Drugi akcijski načrt za boj proti nezakoniti trgovini s tobačnimi izdelki

Komisija in urad OLAF sta leta 2022 dokončala izvajanje 49 ukrepov, vključenih v drugi akcijski načrt za boj proti nezakoniti trgovini s tobakom za obdobje 2018–2022.

---

¹⁴ Direktiva (EU) 2018/843 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o spremembi Direktive (EU) 2015/849 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma ter o spremembi direktiv 2009/138/ES in 2013/36/EU (UL L 156, 19.6.2018, str. 43).

¹⁵ Direktiva (EU) 2019/1937 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2019 o zaščiti oseb, ki prijavijo kršitve prava Unije (UL L 305, 26.11.2019, str. 17).

¹⁶ Glej oddelek 2.1.

¹⁷ Govor o stanju v Uniji z dne 14. septembra 2022.

¹⁸ Dne 3. maja 2023.

¹⁹ COM(2023) 311 final z dne 8. junija 2023.

²⁰ Več informacij o uradnem odgovoru Komisije Evropskemu parlamentu.

²¹ Z Avstralijo, Indonezijo, Indijo in ZK glede Gibraltarja.

2.8.3. Preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma

Goljufije zoper proračun EU so lahko tudi predhodno kaznivo dejanje, ki vodi v druga kazniva dejanja. Zato lahko pravni okvir EU za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma, čeprav ni neposredno povezan z zaščito proračuna EU²², postane pomemben v tem okviru. Komisija še naprej krepi izvajanje okvira politike za preprečevanje pranja denarja ter si prizadeva za vzpostavitev dobrega sodelovanja in izmenjave informacij s prihodnjim organom za preprečevanje pranja denarja.

3. UKREPI DRŽAV ČLANIC ZA ZAŠČITO FINANČNIH INTERESOV EU

3.1. Nacionalne strategije za boj proti goljufijam

Potem ko je Komisija države članice vztrajno spodbujala, naj sprejmejo nacionalne strategije za boj proti goljufijam, so leta 2022 le tri države članice navedle, da nimajo strategije za zaščito finančnih interesov EU. Pristopi drugih²⁴ držav članic so se zelo razlikovali²³.

15 držav članic ima vzpostavljene nacionalne strategije za boj proti goljufijam. Pet jih je poročalo, da so v postopku priprave ali blizu sprejetja take strategije, še štiri države članice pa so navedle, da imajo vzpostavljeno alternativno strategijo²⁴.

Slika 1: Pregled vrst strategije za boj proti goljufijam, ki jih izvajajo države članice, in področij, ki jih zajemajo

Vrsta	Država članica																										
	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	ES	FI	FR	GR	HR	HU	IE	IT	LT	LU	LV	MT	NL	PL	PT	RO	SE	SI	SK
Nacionalna AFS																											
Regionalne AFS																											
Sektorska nacionalna																											
Sektorska regionalna																											
Boj proti korupciji																											
Drugo																											
Področje																											
Kohezija																											
Kmetijstvo																											
Ribištvo																											
Carinske zadeve																											
DDV																											
Mehanizem RRF																											
Drugo																											

DA, NAFS		
DA, druga AFS		
NE, ampak v razvoju		
NE, brez načrta		

	DA
	NE

²² https://finance.ec.europa.eu/financial-crime/eu-context-anti-money-laundering-and-counter-finance-terrorism_en. Ob pripravi tega poročila so vse države članice sporočile popoln prenos pete direktive o preprečevanju pranja denarja (Direktiva EU 2018/843) o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma.

²³ Informacije so se zbirale z namenskim vprašalnikom. Glej dokument „Ukrepi, ki so jih sprejele države članice zaradi izvajanja člena 325 PDEU“, priložen k temu poročilu.

²⁴ Pristop Nemčije, ki temelji na regionalnih in sektorskih strategijah, zajema kohezijo, mehanizem RRF in druga področja. Ciper in Švedska imata protikorupcijsko strategijo, ki zajema tudi finančne interese EU, Slovenija pa je pripravila posebno strategijo za mehanizem RRF.

Devet od 15 nacionalnih strategij za boj proti goljufijam je bilo medsektorskih in so v celoti zajemale finančne interese EU. Pri drugih nacionalnih strategijah se uporabljajo različni pristopi, namenjeni posameznim ali več sektorjem, kot so odhodki (deljeno upravljanje in mehanizem RRF), carinske zadeve ali DDV.

Vseh pet držav članic, v katerih je potekal postopek vzpostavitve nacionalne strategije za boj proti goljufijam, je navedlo, da bodo njihove strategije medsektorske.

3.2. Ukrepi za boj proti goljufijam, sprejeti na nacionalni ravni

Države članice so leta 2022 sporočile 72 ukrepov za zaščito finančnih interesov EU. Med 72 sprejetimi ukrepi je bilo 52 posameznih ukrepov, 20 pa celovitih svežnjev²⁵.

Ukrepi so bili predvsem sektorske narave ter so obravnavali zlasti odhodke v okviru deljenega upravljanja (kmetijska, ribiška in kohezijska politika) in mehanizem RRF. Namenjeni so bili predvsem preprečevanju ter odkrivanju goljufij in drugih nepravilnosti, ki škodijo finančnim interesom EU. Večkrat so se obravnavale teme, ki so vključevale prenos Direktive (EU) 2019/1937 o zaščiti oseb, ki prijavijo kršitve prava Unije (direktiva o žvižgačih), mehanizem RRF in sodelovanje z EJT.

Slika 2 – Povzetek ukrepov, o katerih so poročale države članice leta 2022

Država članica	Sprejeti ukrepi
Avstrija	Še naprej je posodabljala svoje upravne ukrepe za boj proti goljufijam s poudarkom na preprečevanju in odkrivanju goljufij zoper evropsko kohezijsko politiko in kmetijske sklade.
Belgija	Uvedla je tri ukrepe proti goljufijam. Sektorski zakonodajni ukrep se je osredotočil na odkrivanje, preiskavo in pregon goljufij, sporočeni zakonodajni sveženj pa je zajemal več sektorjev ter spodbujal preprečevanje in odkrivanje goljufij. Edini nezakonodajni ukrep, ki ga je sporočila Belgija, je bila organizacijska posodobitev upravljanja sredstev mehanizma RRF v Valoniji, s katero sta se izboljšala preiskava in pregon goljufij zoper njih.
Bolgarija	Ukrepi za boj proti goljufijam so bili večinoma zakonodajni in so obsegali celoten cikel boja proti goljufijam. Sprejeti sta bili dve zakonodajni posodobitvi, pri čemer se je prva osredotočala na kmetijstvo, ribištvo, kohezijo ter sklada FEAD in AMIF, druga pa je bila medsektorska. Tretji zakonodajni ukrep so spremljale upravne spremembe za celovito zaščito sredstev EU iz mehanizma RRF.
Hrvaška	Dva medsektorska ukrepa, pri čemer je bil en zakonodajni, ki omogoča zaplembo premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, drugi pa operativni, ki krepi sodelovanje z EJT, ter operativne spremembe pri upravljanju kohezijskih skladov z uporabo orodja Arachne. Skupaj zajemajo celoten cikel boja proti goljufijam.
Ciper	Zakonodajni ukrep za boljše zaščito žvižgačev, ki je prenesel direktivo o žvižgačih v notranje pravo ter tako izboljšal preprečevanje, odkrivanje, preiskavo in pregon goljufij. Drugi zakonodajni ukrep se je osredotočal na krepitev integritete in preglednosti v javnem odločanju ter je zajel vse faze cikla boja proti goljufijam.

²⁵ Države članice so ukrepe PIF, ki so jih sprejele, sporočile prek namenske raziskave. Ukrepi, ki temeljijo na enem samem aktu, se imenujejo posamezni ukrepi, da se razlikujejo od ukrepov, ki se izvajajo na podlagi svežnja različnih aktov (pravnih ali upravnih) ali pobud politike. Za popoln pregled in podroben opis ukrepov, povzetih v tem oddelku, glej dokument „Ukrepi, ki so jih sprejele države članice za zaščito finančnih interesov EU v letu 2022“, priložen k temu poročilu.

	Sveženj, ki ga je sprejel Ciper, je usmerjen v mehanizem RRF in različne deležnike, njegov cilj pa je preprečevanje goljufij.
Češka	Trije sektorski operativni ukrepi, usmerjeni v vse faze, razen odkrivanje goljufij. Prvi ukrep je operacionaliziral izvrševanje sankcij EU proti Ruski federaciji ter okrepil usklajevanje, sodelovanje in pretok informacij med češkimi organi. Drugi je med seboj povezal register dejanskih lastnikov in informacijske sisteme, ki se uporabljajo pri upravljanju skladov za ribištvo in kohezijskih skladov, tretji pa je dokončal vse metodološke dokumente za večletni finančni okvir (VFO) za obdobje 2021–2027.
Danska	Prvi ukrep je bil namenjen boljšemu preprečevanju in odkrivanju goljufij zoper sredstva za kohezijsko politiko z izboljšanjem podatkov, ki jih uporablja danski organ za podjetništvo. Drugi je te cilje okrepil z zagotovitvijo pravilne uporabe pravil o plačilih. Tretji je bil namenjen povečanju zmogljivosti državne agencije za kmetijstvo za boj proti goljufijam in utajam.
Estonija	Ukrep za boj proti goljufijam se je osredotočal na preprečevanje in odkrivanje goljufij. Estonija je na strani prihodkov ustvarila orodje IT za primerjavo sporočenih cen in cen, navedenih v orodju. Drugi ukrep je postopke javnega naročanja samodejno povezal s plačanimi računi in tako okrepil nadzor. Tretjič, Estonija je posodobila svoj katalog dejavnosti usposabljanja za boj proti goljufijam.
Finska	Dva ukrepa, ki sta oba namenjena predvsem izboljšanju preprečevanja goljufij na medsektorski način in v zvezi s sredstvi mehanizma RRF. Prvi ukrep je zajemal smernice za zaježitev korupcije v centralni državni upravi, ki vodi in nadzoruje upravljanje sredstev EU. Drugi ukrep se je nanašal na usposabljanje o preprečevanju goljufij za mehanizem RRF.
Francija	Trije ukrepi, ki so vsi zajemali odkrivanje goljufij. Prvi ukrep je francosko zakonodajo uskladil z zakonodajo EU o žvižgačih in njihovi splošni zaščiti. Drugi ukrep, ki je bil tudi medsektorski, se je nanašal na sporazum o usposabljanju in posebnih tečajih usposabljanja z EJT. Tretji ukrep je bil posebej ciljno usmerjen v mehanizem RRF, v okviru ukrepa pa je bila ustanovljena projektna skupina za spremljanje in predvidevanje tveganj za goljufije.
Nemčija	Trije ukrepi so bili usmerjeni večinoma v preprečevanje goljufij zoper sredstva EU, tudi zoper sklade za kmetijstvo, ribištvo in kohezijske sklade, ter tudi v preostale tri faze cikla boja proti goljufijam. Ukrepi segajo od novega strateškega dokumenta do posodobitve strategije in posodobljenega orodja za samoocenjevanje.
Grčija	Trije zakonodajni ukrepi, usmerjeni predvsem v zgodnje faze cikla boja proti goljufijam. Prvi ukrep je bil medsektorski, druga dva pa sta se osredotočala na mehanizem RRF ter sklade za kmetijstvo in ribištvo. Medsektorski ukrep je v grško zakonodajo prenesel direktivo o žvižgačih. Z drugim je bila grški agenciji za usklajevanje mehanizma RRF dodana namenska enota za preprečevanje in odkrivanje goljufij ter izterjavo in sankcije. Tretji ukrep je sledil priporočilu EU, ki upravna preverjanja ločuje od preverjanj na kraju samem v okviru upravljanja skladov za kmetijstvo in ribištvo.
Madžarska	Trije ukrepi, ki so se osredotočali predvsem na preprečevanje in odkrivanje goljufij. Prvi je z novo zakonodajo in operativno posodobitvijo izvršil obvestilo Komisije, predloženo Madžarski v okviru mehanizma pogojenosti, ki se nanaša na državni sistem javnih naročil. Drugi je okrepil sodelovanje med Madžarsko in uradom OLAF pri preiskavah. Tretji je bil usmerjen v več skladov in je vseboval nove zakonodajne, organizacijske in operativne korake ter postavil temelje za dva organa, ki bosta nadzorovala sredstva EU.
Irska	Dva organizacijska ukrepa sta spodbujala temeljito ukrepanje v boju proti goljufijam v vseh fazah cikla upravljanja skladov za kmetijstvo in ribištvo. Prvi ukrep je

	izboljšal register goljufij, drugi pa je vzpostavil rešitev IT za izjave o nasprotju interesov.
Italija	Trije ukrepi, osredotočeni na prihodek, ki so zajemali vse faze cikla boja proti goljufijam. Cilj prvega je zajezi davčne utaje in pranje denarja, ki sta povezana z vnosom kitajskega blaga, ki ni v celoti prijavljeno, na ozemlje EU. Drugi se je nanašal na načrt, usmerjen v goljufije na področju carin in DDV. Tretji je italijansko zakonodajo uskladil z zakonodajo EU o odvzemu premoženja.
Latvija	Trije ukrepi za izboljšanje odkrivanja goljufij na medsektorski način in v zvezi z davčnimi goljufijami. Prvi ukrep se nanaša na orodje IT, ki se uporablja za iskanje opozorilnih znakov pri kontrolah ter preverjanjih prihodkov in odhodkov. Drugi se je nanašal na tečaj e-učenja o zaščiti finančnih interesov EU, ki je bil na voljo po vsej državi, tretji pa je vključeval usposabljanje za krepitev zmogljivosti za osebje, ki dela na področju prihodkov, in osebje, ki izvaja nadzor.
Litva	Ni na voljo
Luksemburg	Dva ukrepa zajemata vse faze cikla boja proti goljufijam. Prvi je luksemburško zakonodajo o medsebojni pomoči ter boju proti pranju denarja in financiranju terorizma uskladil z mednarodnimi standardi, drugi pa se je nanašal na okvir, na katerem temelji državni mehanizem RRP.
Malta	En medsektorski ukrep, usmerjen v preprečevanje in odkrivanje goljufij: prva nacionalna ocena tveganja za goljufije in korupcijo te države.
Nizozemska	Prvi ukrep, ki je medsektorski, zagotavlja izvršljivost in preverljivost prihodnje zakonodaje, preden začne veljati. Drugi ukrep je izboljšal poročanje Nizozemske o tradicionalnih lastnih sredstvih. Tretji ukrep je bil posodobljen okvir za oceno tveganja za goljufije zoper sklade za ribištvo.
Poljska	Trije ukrepi, osredotočeni na preprečevanje in odkrivanje goljufij pri prihodkih od davkov ter kohezijskih in kmetijskih skladih. Prvi je vzpostavil nacionalni sistem za izdajanje elektronskih računov. Drugi ukrep je vzpostavil orodje IT za nadzor projektov EU. Tretji ukrep je določil prakse za preprečevanje nasprotij interesov med osebjem na Ministrstvu za kmetijstvo in razvoj podeželja.
Portugalska	Trije operativni svežnji za boj proti goljufijam, ki se nanašajo na carinske zadeve, davke, različne sklade ter kmetijske sklade in sklade za ribištvo. Prvi je posodobil strateški načrt za boj proti davčnim goljufijam pri carinskih zadevah Drugi je posodobil nacionalno strategijo za boj proti goljufijam, tretji pa strategijo za predhodne kontrole kakovosti financiranja kmetijstva in ribištva.
Romunija	Trije zakonodajni ukrepi so obravnavali vse faze cikla boja proti goljufijam, zlasti pa preprečevanje in odkrivanje goljufij, na medsektorski način, v zvezi z mehanizmom RRF in različnimi skladi. Prvi ukrep, ki je bil medsektorski, se je nanašal na prenos direktive o žvižgačih v notranje pravo. Z ukrepom v zvezi z mehanizmom RRF se je uredila poraba sredstev, tako kot s tretjim ukrepom, ki zadeva več skladov EU.
Slovaška	Trije ukrepi, ki so obravnavali vse faze cikla boja proti goljufijam. Prvi ukrep je spremenil pravila, ki urejajo razdeljevanje sredstev skladov za ribištvo, kohezijo, migracije in azil. Drugi ukrep je bil sporazum o sodelovanju, ki je opredelil prihodnji prispevek ustreznih organov k učinkovitejši reviziji sredstev, tretji pa je posodobil razdeljevanje sredstev mehanizma RRF.
Slovenija	Prvi ukrep se je osredotočal na davčne utaje in izboljšanje carinskih zadev, zlasti preprečevanje in odkrivanje goljufij. Drugi ukrep je spremenil postopke nadzora in spremljanja v zvezi s skladi za ribištvo. Tretji je oblikoval priročnik za izvajanje mehanizma RRF s strani njegovega usklajevalnega organa.

Španija	Prvi ukrep je vzpostavil nova pravila o finančnih informacijah in drugih informacij o goljufijah. Drugi je vključeval sporazum o izmenjavi informacij med različnimi ustreznimi organi. Tretji, namenjen mehanizmu RRF, je določil pravila za sistematično analizo tveganj za nasprotje interesov.
Švedska	Trije medsektorski ukrepi so zajemali vse faze cikla boja proti goljufijam. Prvi je pripravljalni za pridružitve Švedske EJT. Drugi se je nanašal na dejavnosti organa, ki je namenjen izključno zaščiti finančnih interesov EU. Cilj tretjega je bil zmanjšati zlorabe subvencij in goljufije v zvez z DDV ter znižati ravni davčne utaje.

3.3. Izvajanje priporočil Komisije državam članicam iz leta 2021

Komisija je v poročilu PIF za leto 2021 državam članicam predložila štiri priporočila, ki so zajemala: (a) pravilen prenos direktive o zaščiti finančnih interesov, (b) sodelovanje v EJT, (c) digitalizacijo boja proti goljufijam in (d) okrepitev analize tveganja za goljufije²⁶.

Stanje v zvezi z direktivo o zaščiti finančnih interesov je opisano v [oddelku 2.3](#).

Švedska je v zvezi s sodelovanjem v EJT navedla, da so v letu 2022 potekale nadaljnje zakonodajne priprave z namenom pridobitve članstva.

Pri digitalizaciji boja proti goljufijam je bil Arachne daleč najpogosteje uporabljen informacijski sistem (v 21 državah članicah) v podporo evropskim strukturnim in investicijskim skladom (ESI) ter mehanizmu RRF. Številne države članice so uporabile lastna namenska orodja IT za boj proti goljufijam, pogosto v povezavi z orodji EU, čeprav so bila navedena orodja redko interoperabilna.

Večina držav članic je v skladu s priporočilom Komisije ta orodja IT vključila v svoj boj proti goljufijam, da bi obogatila podatke ter izpopolnila opozorilne znake, kazalnike tveganja in ocene.

Slika 3: Orodja IT, ki so jih uporabile države članice

Sistem IT	Država članica																											
	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	ES	FI	FR	GR	HR	HU	IE	IT	LT	LU	LV	MT	NL	PL	PT	RO	SE	SI	SK	
EU																												
DČ																												
DA, na ravni EU																												
DA, na ravni države članice																												
NE																												

Na splošno so države članice ocenile, da je digitalizacija okrepila preprečevanje in odkrivanje goljufij ter poenostavila upravne postopke. Države, kot je Finska, ki so se zanašale na orodja, ki se ne uporabljajo na ravni EU, so poročale, da jim je morebitno breme prilagajanja notranjih zakonov o varstvu podatkov za omogočanje uporabe orodja Arachne na primer preprečilo, da bi to storile.

V zvezi z okrepitevijo analize tveganja je 14 držav članic menilo, da so to priporočilo v celoti izvedle, ponovno so poudarile svoj proaktiven pristop k boju proti goljufijam zoper proračun EU in predstavile nedavne pobude. Na strani prihodkov so države članice izpostavile Sklep o merilih finančnih tveganj²⁷, ki podpira orodja IT na nacionalni ravni in na ravni EU, kot sta CRMS in AFIS, ki so davčnim in carinskim organom pomagala pri rudarjenju in obogatitvi podatkov iz

²⁶ Za popoln pregled in podroben opis nadaljnjih ukrepov držav članic, povzetih v tem oddelku, glej dokument „Izvajanje priporočil iz leta 2021 s strani držav članic“, priložen k temu poročilu.

²⁷ C(2018)3293 final.

različnih virov ter izmenjavi podatkov med državami članicami in z institucijami EU. Na strani odhodkov so države članice izpostavile nekatere sisteme za obvladovanje tveganja za goljufije za posebne okoliščine, ki so jih razvili organi upravljanja skladov EU, ter usklajevanje na najvišji ravni²⁸, uporabo orodij IT, kot je Arachne, in namensko usposabljanje.

Države članice, ki so navedle delno izvedbo (12), so poročale o podobnih ukrepih, vendar bodisi za prihodke bodisi za odhodke.

4. BOJ PROTI NEPRAVILNOSTIM, GOLJUFIJAM, KORUPCIJI, NASPROTJU INTERESOV, KI ŠKODI PRORAČUNU EU

4.1. Splošni pregled

Z operativnega vidika so za zaščito finančnih interesov EU pred goljufijami, nepravilnostmi in drugimi nezakonitimi dejavnostmi odgovorni nacionalni organi, urad OLAF in EJT.

Ta oddelek vsebuje podatke o odkritih nepravilnostih in goljufijah, ki so jih sporočile države članice, razen o nepravilnostih, povezanih z neposrednimi odhodki²⁹. Zagotovljene so tudi informacije o preiskavah urada OLAF in EJT³⁰.

Leta 2022 je bilo sporočenih skupno 12 455 nepravilnosti, katerih znesek je znašal 1,77 milijarde EUR. Število sporočenih nepravilnosti se je v primerjavi z letom 2021 rahlo povečalo (+7 %), povezani zneski pa so se zmanjšali (-13 %).

Število sporočenih nepravilnosti, ki pomenijo goljufijo, je bilo leta 2022 1 139 (+2 % v primerjavi z letom 2021) in je v zadnjih petih letih dokaj stabilno. Finančni zneski, povezani z navedenimi primeri, so se zaradi omejenega števila posameznih primerov z velikimi finančnimi posledicami bolj razlikovali in so se leta 2022 zmanjšali na 300 milijonov EUR (-62 % v primerjavi z letom 2021)³¹. Število nepravilnosti, ki ne pomenijo goljufije, in njihove finančne posledice so leta 2022 dosegle vrhunec, potem ko so zadnjih pet let stalno naraščale, z 11 316 nepravilnostmi (+8 % v primerjavi z letom 2021), ki znašajo 1,47 milijarde EUR (+17 %).

---

²⁸ Bolgarija, Ciper, Malta in Slovaška.

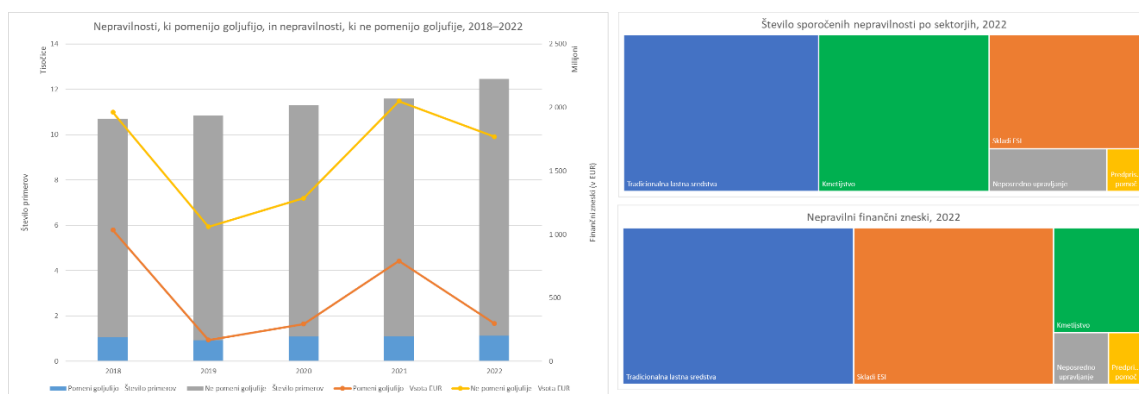
²⁹ Ti podatki so pridobljeni iz računovodskega sistema Komisije ABAC.

³⁰ Glej oddelka 4.1.1 oziroma 4.1.2, v katerih so informacije, pridobljene iz njihovih lastnih poročil. Poročilo urada OLAF za leto 2022 je na voljo [tu](#). Letno poročilo EJT za leto 2022 je na voljo [tu](#).

³¹ S tem zneskom se po nekaterih napakah v poročanju, povezanih z nepravilno uporabo nacionalnih valut namesto EUR, precej popravi znesek, objavljen v poročilu PIF za leto 2021 (1,83 milijarde EUR).

Slika 4: Sporočene nepravilnosti in povezani finančni zneski, 2018–2022; nepravilnosti in povezani finančni zneski po proračunskih področjih, 2022

4.1.1. Preiskava urada OLAF

Urad OLAF je leta 2022 zaključil preiskave 256 primerov in izdal 275 priporočil, od tega 153 finančnih, pri čemer je skupni priporočen znesek za izterjavo znašal 426,8 milijona EUR in preprečila se je neupravičena poraba v višini 197,9 milijona EUR. V istem obdobju se je začelo 192 novih preiskav, od tega jih je bilo 30 (16 %) povezanih z lastnimi sredstvi in nedovoljeno trgovino, 73 (38 %) z deljenim upravljanjem, 16 (8 %) s posrednim upravljanjem in 44 (23 %) z neposrednim upravljanjem. 29 (15 %) preiskav se je začelo v zvezi z notranjimi zadevami.

Urad OLAF je preiskoval obtožbe o nedovoljenem dogovarjanju, prirejanju postopkov javnega naročanja, nasprotju interesov, napihnjenih računih, utaji carinskih dajatev, tihotapljenju in ponarejanju.

4.1.2. Preiskave EJT

Evropsko javno tožilstvo je leta 2022 začelo 865 preiskav, ki ustrezajo škodi, ocenjeni na 9,9 milijarde EUR³². EJT je imelo konec leta 2022 1 117 tekočih preiskav, ki so vključevale ocenjeno škodo v višini 14,1 milijarde EUR, od česar je bila skoraj polovica (6,7 milijarde EUR) povezana s 185 preiskavami v zvezi z DDV³³. 692 preiskav se je nanašalo na goljufije v zvezi z odhodki.

Med tipologijami, ugotovljenimi v teh aktivnih preiskavah, se 679 kaznivih dejanj nanaša na goljufije v zvezi z odhodki, ki niso povezani z javnim naročanjem, 224 na goljufije v zvezi z odhodki pri javnem naročanju, 87 na korupcijo, 48 na nepravilno dodeljena sredstva, 116 na pranje denarja, 236 na goljufije v zvezi s prihodki, ki niso povezani z DDV, in 427 na goljufije v zvezi s prihodki, ki so povezani z DDV.

³² Ocenjena skupna škoda je izračunana na podlagi upoštevanih vrednosti, medtem ko preiskave še potekajo. Podatki, sporočeni v tem oddelku, so vključeni v letno poročilo EJT za leto 2022.

³³ Goljufije v zvezi z DDV se v tem poročilu ne upoštevajo.

4.2. Prihodki – tradicionalna lastna sredstva³⁴

Leta 2022 je bilo število **nepravilnosti, ki pomenijo goljufijo, in nepravilnosti, ki ne pomenijo goljufije**, (4 661) povezanih s tradicionalnimi lastnimi sredstvi, za 7,6 % višje od povprečnega števila nepravilnosti, sporočenih v zadnjih petih letih. Število nepravilnosti, ki pomenijo goljufijo, se je v primerjavi s petletnim povprečjem za obdobje 2018–2022 zmanjšalo za 6,8 %, število nepravilnosti, ki ne pomenijo goljufije, pa se je povečalo za 9,4 %. Skupni **znesek** tradicionalnih lastnih sredstev, ki so ga ocenile in ugotovile države članice, se je povečal za 47 % na 783 milijonov EUR³⁵.

Čeprav je **tihotapljenje** še vedno eden glavnih načinov delovanja v primerih goljufij, se večina primerov, sporočenih leta 2022, nanaša na **nepravilno vrednost in nepravilno klasifikacijo**/napačen opis blaga. **Tekstilni izdelki in obutev** so bili najbolj prizadeto blago, ne le po številu primerov, ampak zlasti po vrednosti. Največ blaga, na katerega so vplivale nepravilnosti, je še naprej izviralo iz **Kitajske**.

14 držav članic je sporočilo 116 primerov **pretihotapljenih cigaret** z ocenjenim skupnim zneskom tradicionalnih lastnih sredstev v višini približno 38 milijonov EUR. V primerjavi z letom 2021 je 10 držav članic³⁶ še naprej poročalo o primerih tihotapljenja, štiri države članice pa so jih leta 2022 sporočile prvič³⁷. To morda pomeni, da so se goljufije ali tihotapske poti za cigarete preusmerile na druge države članice.

Sprostitev v prosti promet je še naprej carinski postopek, na katerega so nepravilnosti, ki pomenijo goljufijo, in nepravilnosti, ki ne pomenijo goljufije, najbolj vplivale (3 799 primerov s skupnim zneskom 688 milijonov EUR). Nemčija je leta 2022 v primerjavi z letom 2021 poročala o velikem povečanju števila primerov, ki ne pomenijo goljufije, v zvezi s sprostitevijo v prosti promet, nekatere njene sosednje države članice pa so poročale o povečanju tranzita (npr. Češka in Nizozemska) in zmanjšanju sprostitev v prosti promet (Nizozemska).

Inšpekcijski pregledi **nacionalnih služb za boj proti goljufijam** so imeli skupaj s carinskimi kontrolami za prepustitev ključno vlogo pri odkrivanju primerov goljufije v letu 2022. Primeri, ki ne pomenijo goljufije, so bili odkriti predvsem s **kontrolami po prepustitvi**, čeprav so bile v porastu tudi druge metode odkrivanja, kot so kontrole za prepustitev in davčni nadzori.

Službe Komisije so se v **inšpekcijskih pregledih v državah članicah** na kraju samem leta 2022 osredotočile na strategijo nadzora za e-trgovanje in pošiljke nizke vrednosti ter strategijo nadzora za protidampinške in izravnalne dajatve. Poleg tega so se revizije dokumentacije Komisije leta 2022 osredotočale na tri različne teme: blago, povezano s COVID-19, za katero velja oprostitev carin, odločbe v zvezi z zavezujočimi informacijami o poreklu in odprti primeri v zvezi z računi B.

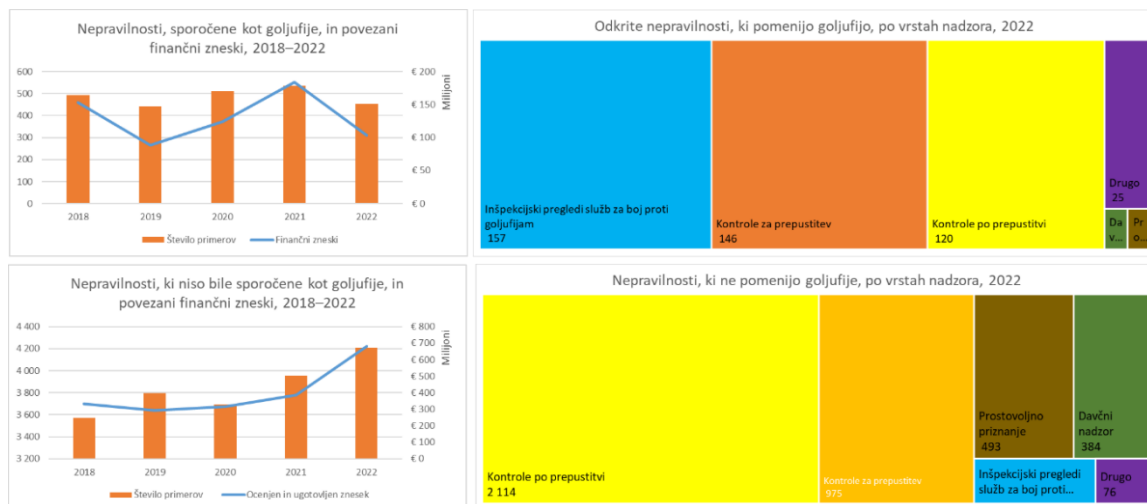
³⁴ Za podrobno analizo nepravilnosti, ki so jih sporočile države članice v zvezi s tradicionalnimi lastnimi sredstvi, glej oddelek 2 „Statistične ocene nepravilnosti, sporočenih za lastna sredstva, naravne vire, kohezijsko politiko, predpristopno pomoč in neposredne odhodke v letu 2022“, ki je priložena k temu poročilu.

³⁵ Leta 2022 so na skupni znesek močno vplivale štiri velike nepravilnosti, ki ne pomenijo goljufije, ki jih je sporočila Belgija (305 milijonov EUR).

³⁶ Belgija, Bolgarija, Nemčija, Estonija, Grčija, Francija, Latvija, Litva, Poljska in Romunija.

³⁷ Španija, Hrvaška, Avstrija in Portugalska.

Slika 5: Odkrite in sporočene nepravilnosti v zvezi s tradicionalnimi lastnimi sredstvi ter odkrivanje po vrstah nadzora

Kratek pregled 2: Skupne carinske operacije

Skupne carinske operacije so časovno omejeni ciljno usmerjeni ukrepi za boj proti goljufijam in tihotapljenju občutljivega blaga na določenih ogroženih območjih in/ali na opredeljenih trgovinskih poteh. Urad OLAF je leta 2022 soorganiziral ali podprl 10 skupnih carinskih operacij, ki so zajemale širok spekter ciljev, vključno s tihotapljenjem tobaka, pre nizko vrednotenim blagom in gotovino, ki se vnaša v EU ali iznaša iz nje³⁸.

4.3. Odhodki

4.3.1. Kmetijstvo³⁹

V obdobju 2018–2022 so se nepravilnosti, ki pomenijo goljufijo, sporočene v sistemu za upravljanje nepravilnosti za **razvoj podeželja**, povečale, predvsem zaradi vse več odkritih nepravilnosti v programskem obdobju 2014–2020. Vendar je bilo število teh nepravilnosti, ki pomenijo goljufijo, manjše od pričakovanega. To bi bilo treba spremljati, da se zagotovi osredotočenost na odkrivanje goljufij. Podoben trend je bil pri nepravilnostih, ki ne pomenijo goljufije, vendar manj opazen. V primerjavi z letom 2021 so se nepravilnosti, ki pomenijo goljufijo, v okviru **podpore kmetijstvu leta 2022** povečale, predvsem zaradi poročanja dveh držav članic v zvezi z neposrednimi plačili. To povečanje je bilo deloma posledica poročanja o številnih majhnih med seboj povezanih nepravilnostih. Nepravilni finančni zneski v zvezi z nepravilnostmi, ki ne pomenijo goljufije, so močno nihali, predvsem zaradi poročanja o primerih, ki so vključevali izredne zneske, v nekaterih letih za **tržne ukrepe**.

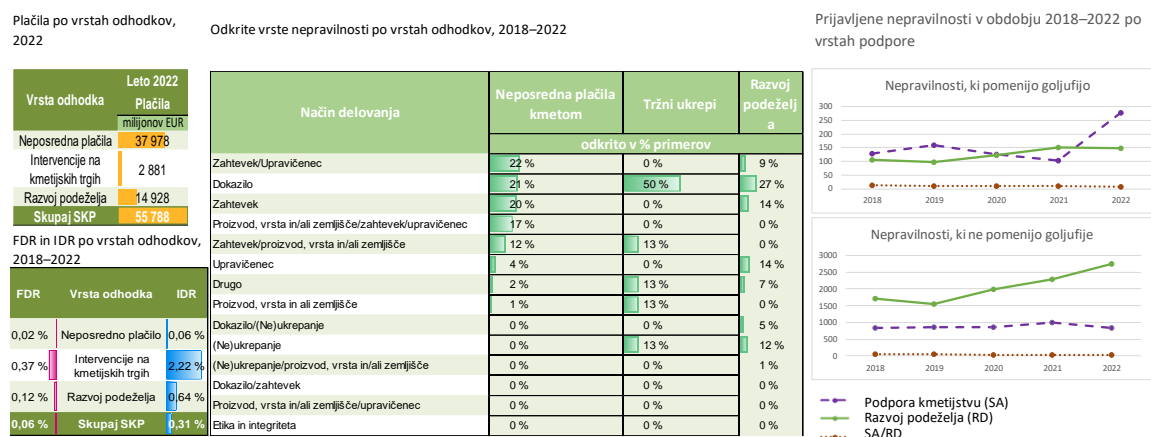
Stopnje odkrivanja za razvoj podeželja so bile opazno višje kot za podporo kmetijstvu. Vendar pa so bile stopnje odkrivanja najvišje za en del podpore kmetijstvu, in sicer za tržne ukrepe. Odkrivanje nepravilnosti, zlasti tistih, ki pomenijo goljufiji, je bilo skoncentrirano v nekaj državah članicah.

³⁸ Glej letno poročilo urada OLAF za leto 2022, https://ec.europa.eu/olaf-report/2022/investigative-activities/protecting-eu-revenue/conducting-joint-customs-operations_en.html.

³⁹ Za podrobno analizo nepravilnosti, ki so jih sporočile države članice v zvezi s kmetijstvom, glej oddelek 3 „Statistične ocene nepravilnosti, sporočenih za lastna sredstva, naravne vire, kohezijsko politiko, predpristopno pomoč in neposredne odhodke v letu 2022“, ki je priložena k temu poročilu.

V obdobju 2018–2022 so se nepravilnosti, ki pomenijo goljufijo, pogosto nanašale na **ponarejanje zahtevkov za pomoč ali dokazil**. Pri tržnih ukrepih in razvoju podeželja so bile precejšnje tudi kršitve v zvezi z **izvajanjem ukrepa**.

Slika 6: Plačila in sporočene nepravilnosti v SKP po vrstah odhodkov⁴⁰

Kratek pregled 3 – Tveganja in kršitve v zvezi s skupno kmetijsko politiko (SKP)

Tveganja in kršitve so odvisni od vrste ukrepa. Na primer, vložniki za neposredna plačila lahko zahtevajo pomoč za zemljišča, za katera nimajo pravice do uporabe, na podlagi lažnih najemnih pogodb ali pa umetno ustvarijo pogoje za pridobitev finančne podpore. Kmetijskim praksam, vključno s tistimi, ki so koristne za podnebje in okolje, je morda treba nameniti več pozornosti za ugotavljanje namernih kršitev. Enako morda velja za plačilne sheme glede na število in vrsto živali. Kršitve, povezane s tržnimi ukrepi, se lahko na primer nanašajo na umik kmetijskih proizvodov s trga ali stroške, dejansko izvedbo ali uporabo naložb organizacij proizvajalcev, kot so javna naročila za gradnjo skladišč ali nakup strojev ali opreme. Urad OLAF je preiskoval več zapletenih primerov, povezanih s promocijo kmetijskih proizvodov.

Pri razvoju podeželja lahko upravičenci na primer uporabijo lažne račune, izjave o opremi kot novi, čeprav je ta rabljena, prirejene ponudbe v okviru javnega naročanja in lažne informacije o izpolnjevanju pogojev za prejem pomoči. Kršitve se lahko nanašajo na informacije, ki jih vložnik predloži, da bi bil projekt izbran in da bi prejel predplačilo ali izpolnil merila za dostop do programa podpore. Upravičenec lahko krši pravila o javnem naročanju, zahteva povračilo napihnenih stroškov ali celo za neobstoječe transakcije ali zahteva povračilo stroškov, že financiranih v drugem okviru. Upravičenec lahko krši poslovni načrt, ne uporabi naložbe za predviden namen ali je sploh ne uporabi. Porabi, povezani s površino in živalmi, je morda treba nameniti več pozornosti za ugotavljanje namernih kršitev.

4.3.2. Kohezijska politika⁴¹

Nepravilnosti, ki pomenijo goljufijo, v zvezi s programskim obdobjem 2007–2013, kot so sporočene v sistemu za upravljanje nepravilnosti, so dosegle vrhunec leta 2015, se v naslednjih

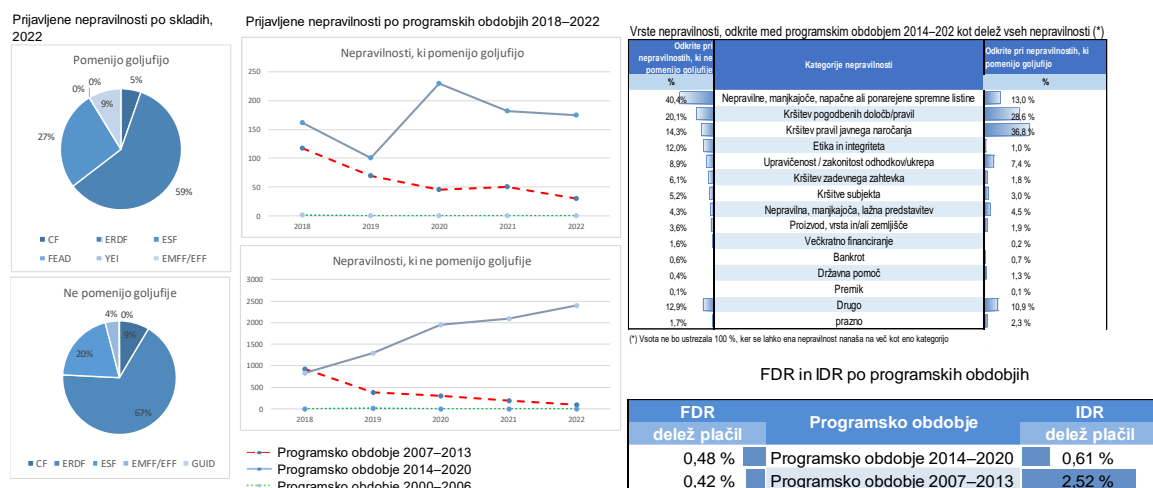
⁴⁰ Stopnja odkrivanja goljufij (FDR) se izračuna kot delež nepravilnih finančnih zneskov, povezanih z nepravilnostmi, ki pomenijo goljufijo, glede na skupna plačila. Stopnja odkrivanja nepravilnosti (IDR) se izračuna kot delež nepravilnih finančnih zneskov, povezanih z nepravilnostmi, ki ne pomenijo goljufije, glede na skupna plačila.

⁴¹ Za podrobno analizo nepravilnosti, ki so jih sporočile države članice v zvezi s kohezijsko politiko, glej oddelek 4 „Statistične ocene nepravilnosti, sporočenih za lastna sredstva, naravne vire, kohezijsko politiko, predpristopno pomoč in neposredne odhodke v letu 2022“, ki je priložena k temu poročilu.

letih postopno zmanjševale, leta 2018 pa so jih prehitete nepravilnosti, ki pomenijo goljufijo, v zvezi s programskim obdobjem 2014–2020. Ta dinamika je skladna z znanimi trendi in vzorci, povezanimi z večletnimi cikli izvajanja. Od leta 2017 se je sporočanje nepravilnosti, ki ne pomenijo goljufije, v zvezi s programskim obdobjem 2014–2020 povečevalo, vendar manj od pričakovanj. Število nepravilnosti, ki ne pomenijo goljufije, in višina njihovih finančnih zneskov, sporočenih v prvih devetih letih programskega obdobja 2007–2013, je bilo veliko več kot nepravilnosti, ki ne pomenijo goljufije, sporočenih v programskem obdobju 2014–2020. To se nanaša na vse sklade in večino držav članic⁴².

V zvezi z goljufijami je najpogostejša vrsta kršitve zadevala spremne listine. Visoki finančni zneski so bili povezani z nepravilnostmi, ki pomenijo goljufijo, pri katerih so bile ugotovljene kršitve pogodbenih določb/pravil, ki so pogosto vključevali nepopolno izvedbo ali neizvajanje financiranega ukrepa. Kršitve pravil o javnem naročanju so bile najpogostejše sporočene nepravilnosti, ki ne pomenijo goljufije. Redko so povzročile sum goljufije. To kaže, da bi bilo treba izboljšati odkrivanje, preiskavo in pregon goljufij ali upravno zmogljivost naročnikov. Večina kršitev, ki pomenijo goljufijo, v zvezi z etiko in integriteto se je nanašala na nasprotja interesov. Etika in integriteta je kategorija kršitev, v kateri so goljufije najpogostejše. O korupciji se je redko poročalo.

Slika 7: Sporočene nepravilnosti po programskih obdobjih, skladih in tipologiji. Stopnja odkrivanja nepravilnosti (IDR) in stopnja odkrivanja goljufij (FDR) po programskih obdobjih⁴³

Kratek pregled 4 – Ogrožena področja kohezijske politike

Zdi se, da so tveganja za goljufije večja, kar zadeva: (i) promet in varstvo okolja zaradi visokih finančnih zneskov, povezanih z nepravilnostmi; (ii) raziskave, tehnološki razvoj in inovacije ter zaposlovanje zaradi pogostosti nepravilnosti, ki pomenijo goljufijo. Glede goljufij v zvezi z zelenim prehodom analiza kaže večja tveganja za naložbe v: (i) energijsko učinkovitost, (ii) zagotavljanje pitne vode, (iii) ravnanje z odpadki. Glede goljufij v zvezi s prometom in omrežji analiza kaže večja tveganja za naložbe v: (i) ceste, ki niso del omrežja TEN (vseevropskega omrežja), zaradi številnih nepravilnosti, ki so verjetno povezane z večjim številom projektov na regionalni ali lokalni ravni; (ii) železnice in ceste omrežja TEN zaradi

⁴² Podrobna analiza tega trenda je bila objavljena v [poročilu PIF za leto 2021](#), kratek pregled 17, stran 38.

⁴³ Za opredelitev stopnje odkrivanja nepravilnosti in stopnje odkrivanja goljufij glej opombo 40.

povezanih visokih finančnih zneskov. Kar zadeva goljufije v zvezi s socialno vključenostjo, analiza kaže večja tveganja za naložbe v dejavno vključevanje in zdravstveno infrastrukturo.

4.3.3. Druga proračunska področja⁴⁴

Instrument za predpristopno pomoč (IPA) je sredstvo, v okviru katerega EU od leta 2007 s finančno in tehnično pomočjo podpira reforme v regiji širitve. Nepravilnosti, sporočene v obdobju 2018–2022 v zvezi s predpristopno pomočjo, so se nanašale predvsem na sredstva, razdeljena v okviru instrumenta za predpristopno pomoč I (IPA I) za obdobje 2007–2013 in IPA II za obdobje 2014–2020. Število sporočenih nepravilnosti in povezanih zneskov je leta 2022 doseglo vrhunec. Vendar pa je bilo sporočenih nepravilnosti, ki pomenijo goljufijo, najmanj v zadnjih petih letih. Sporočene nepravilnosti, ki pomenijo goljufijo, in nepravilnosti, ki ne pomenijo goljufije, se nanašajo predvsem na komponento razvoja podeželja in čezmejno sodelovanje.

Nepravilnosti, ki pomenijo goljufijo, in nepravilnosti, ki ne pomenijo goljufije, povezane z odhodki, izplačanimi v okviru **neposrednega upravljanja**, so bile v obdobju 2018–2022 še naprej dokaj stabilne. Po preiskavah urada OLAF se je za več kot 80 % nepravilnosti ugotovilo, da morebiti pomenijo goljufijo.

4.4. Organizirani kriminal, korupcija in nasprotje interesov

Informacije o dejavnosti **organiziranega kriminala** zoper finančne interese EU so na voljo v letnem poročilu EJT, v katerem je navedenih 122 preiskanih kaznivih dejanj v zvezi s kriminalnimi združbami, ki škodujejo finančnim interesom, v aktivnih preiskavah EJT do konca leta 2022.

EJT je v zvezi s primeri **korupcije** konec leta 2022 sporočilo 87 preiskanih kaznivih dejanjih. V letih 2018–2022 je deset držav prek sistema za upravljanje nepravilnosti sporočilo 30 primerov, od tega pet v zvezi s kmetijstvom, 22 s kohezijo in tri s predpristopno pomočjo. Njihova škoda se ocenjuje na 50 milijonov EUR.

V istem obdobju je bilo prek sistema za upravljanje nepravilnosti sporočenih 375 primerov v zvezi z **nasprotji interesov** (86 % se jih je nanašalo na kohezijo, 9 % na kmetijstvo, 5 % pa na predpristopno pomoč), ki so zadevali skoraj 117 milijonov EUR. Analiza takih nepravilnosti razkriva, da so sporočena nasprotja interesov povezana predvsem z razmerji med prejemniki sredstev ter njihovimi izvajalci in podizvajalci ter temeljijo na posebnih kršitvah nacionalnih pravil. Samo 7 % primerov se nanaša na nasprotje interesov v fazi oddaje naročil/ocenjevanja projektov, ki torej vključuje člane odborov za ocenjevanje. Približno dve tretjini teh primerov sta bili odkriti s standardnimi kontrolami in preverjanji, preostala tretjina pa s sredstvi zunaj sistemov upravljanja in kontrol, kot so „namigi obveščevalcev“, „preiskave urada OLAF ali informacije urada OLAF“, „preiskave nacionalne policije“ in „članki v tisku“.

⁴⁴ Za podrobno analizo nepravilnosti, ki so jih sporočile države članice v zvezi s predpristopno pomočjo in neposrednim upravljanjem, glej oddelka 5 in 6 „Statistične ocene nepravilnosti, sporočenih za lastna sredstva, naravne vire, kohezijsko politiko, predpristopno pomoč in neposredne odhodke v letu 2022“, ki je priložena k temu poročilu.

5. SKLEPNE UGOTOVITVE IN PRIPOROČILA

V strategiji Komisije za boj proti goljufijam se poudarjajo zbiranje in analiza podatkov ter razvoj znanja za boljše ciljno usmerjanje prizadevanj za boj proti goljufijam. Nadaljnja digitalizacija je ključna za izboljšanje dostopnosti in uporabe podatkov ter s tem za zagotovitev učinkovitejšega in uspešnejšega preprečevanja in odkrivanja goljufij. V strategiji se poudarja tudi pomen upravljanja boja proti goljufijam ter vzpostavitve pravih procesov in struktur za omogočanje sodelovanja in usklajevanja med vsemi ustreznimi akterji. Izkušnje, ki so jih Komisija in države članice pridobile v zadnjih letih, potrjujejo, da je treba nadaljevati v tej smeri ter se z goljufijami spopasti celovito in usklajeno.

5.1. Razumevanje goljufij za učinkovitejši boj proti njim

S temeljito in skrbno analizo podatkov se lahko izboljšajo vse faze cikla boja proti goljufijam. Zlasti se lahko izboljšata preprečevanje in odkrivanje s strateškimi in operativnimi priporočili, ki akterjem v boju proti goljufijam pomagajo, da se učinkoviteje ciljno usmerjajo na goljufe. Trdnost navedene analize je odvisna od razpoložljivosti in kakovosti ustreznih podatkov.

Pravni okvir EU zagotavlja ustrezen okvir za izmenjavo ustreznih informacij v zvezi s prihodki in odhodki.

Na strani odhodkov je poročanje o goljufijah in nepravilnostih prek sistema za upravljanje nepravilnosti sredstvo, s katerim se navedeni podatki zbirajo, Komisija pa je zavezana nadaljnjemu izboljšanju sistema ter podpora državam članicam pri pregledu in posodabljanju smernic o poročanju o nepravilnostih.

Na strani prihodkov so tveganja, povezana z nekaterimi vrstami blaga, še naprej visoka. Države članice prek aplikacije OWNRES sporočajo goljufije in nepravilnosti v zvezi s tradicionalnimi lastnimi sredstvi. Pravočasen in proaktiven pristop pri ugotavljanju in odpravljanju obstoječih tveganj in novih trendov je očitno nepogrešljiv za učinkovito zaščito finančnih interesov EU.

Delež nepravilnosti, ki so več let po prvi prijavi še vedno razvrščene kot domnevne goljufije, je v številnih državah članicah izjemno velik, tudi v zvezi s primeri, ki so označeni kot zaključeni. To lahko nakazuje, da pravosodni organi v zvezi z navedenimi sumi ne ukrepajo ustrezno, na primer zaradi nezadostnih sredstev, ali da ni ustreznih komunikacijskih kanalov od pravosodnih organov do organov poročanja. Razlog za to so lahko sumi plačilnih agencij in organov upravljanja, ki se niso odpravili, kazenski postopki pa se niso začeli ali so jih preprečili zastaralni roki ali se z njimi niso odkrili zadostni dokazi o goljufiji.

Priporočilo 1: Izboljšanje odkrivanja, poročanja in spremljanja sumov goljufij

Odkrivanje sumov goljufije in njihovo sporočanje ter nadaljnje ukrepanje v zvezi z njimi se lahko še bistveno izboljšajo. Opazne so velike razlike med državami članicami. V državah članicah z nizko pojavnostjo goljufij bi morali pristojni organi vlagati v analizo tveganja za goljufije, da bi ocenili, koliko je nizka stopnja odkrivanja posledica nizkih ravni dejanskih goljufij, ki škodijo njihovem delovanju, ali posledica sistemskih pomanjkljivosti v sistemih odkrivanja ali poročanja.

Če se ugotovi kakršna koli pomanjkljivost pri odkrivanju, bi se morale države članice osredotočiti na odkrivanje znakov goljufije in skrbno obravnavati vprašanje namernosti, kadar se ugotovijo nepravilnosti.

Če ugotovljena vprašanja kažejo prakse poročanja (npr. zamude pri razvrstitvi kot sum goljufije), bi jih morale države članice pregledati, pri čemer bi morale upoštevati tudi potrebe po boljšem pretoku informacij v smeri do pravosodnih organov in od njih.

5.2. Inovacije v boju proti goljufijam: utemeljitev digitalizacije

Čeprav je bil poudarek na digitalizaciji boja proti goljufijam predmet številnih priporočil v preteklosti, je ta pomembnejša kot kdaj koli prej. Priložnosti, ki jih ponujajo nove tehnologije, bi bilo treba v celoti izkoristiti za boj proti goljufom, ki se zdijo bolj organizirani in tehnološko podkovani kot kdaj koli prej.

Priporočilo 2: Digitalizacija boja proti goljufijam kot prednostna naloga držav članic

Digitalizacija boja proti goljufijam mora biti v središču strategij za boj proti goljufijam. To je hkrati vir in grožnja, saj tudi goljufi vse pogosteje uporabljajo in izkoriščajo nove tehnologije za kazniva dejanja. Države članice bi morale zagotoviti vključenost digitalizacije boja proti goljufijam v svoje nacionalne strategije za boj proti goljufijam. S tem pristopom bi se morale opredeliti strategije za: (i) ugotavljanje obstoječih in prihodnjih groženj, ki izhajajo iz novih tehnologij, (ii) razvoj potrebne arhitekture IT (popis obstoječih orodij, razvoj novih, zagotavljanje ustrezne interoperabilnosti med njimi) ter (iii) ugotavljanje in obravnavo obstoječih vrzeli, tudi v smislu potrebnih spretnosti.

5.3. Izboljšanje upravljanja boja proti goljufijam

Komisija si stalno prizadeva za splošno sprejetje nacionalnih strategij za boj proti goljufijam za zaščito finančnih interesov EU. S temi strategijami se lahko zagotovi, da različni vključeni nacionalni akterji uporabijo skupen pristop, in olajša sodelovanje z akterji na ravni EU. Zaradi pomembne vloge, ki jo imata urad OLAF in EJT zlasti v boju proti čezmejnimi goljufijam, čedalje bolj zapletenega področja boja proti goljufijam in iznajdljivosti goljufov sta sodelovanje in usklajevanje prek organizacijskih meja pomembnejša kot kdaj prej.

Priporočilo 3: Izboljšanje upravljanja boja proti goljufijam v državah članicah

V več državah članicah se razvijajo nacionalne mreže za boj proti goljufijam, pri čemer ima ključno vlogo nacionalna služba AFCOS. Komisija podpira in spodbuja ta proces, ki bi ga bilo treba razširiti na vse zadevne akterje, pri čemer vključuje ustrezne organe kazenskega pregona in pravosodne organe na nacionalni in evropski ravni. Države članice bi morale tudi zagotoviti ustrezno osebje v nacionalnih strukturah, ki usklajujejo ta proces.

Mreže za boj proti goljufijam zagotavljajo idealno strukturo za razvoj in posodabljanje nacionalne strategije za boj proti goljufijam.

Komisija ponavlja svoje priporočilo, naj države članice, ki še niso sprejele nacionalne strategije za boj proti goljufijam, to storijo.